5. štev. V Ljubljani, v soboto 13. januarija 1877. Letnik V.

Inserati se sprejemajo in veljá tristopna vrsta:
4 kr., če se tiska 1krat.
12 „ „ „ „ 2 „
15 „ „ „ „ 3 „
Pri večkratnem tiskanji se cena primerno zmanjša.

Rokopisi
se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16

SLOVENEC.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejeman velja:
Za celo leto . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . 5 „ — „
za četrt leta . . 2 „ 50 „

V administraciji velja:
Za celo leto . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . 4 „ 20 „
za četrt leta . . 2 „ 10 „

V Ljubljani na dom pošiljan velja 50 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu štev. 190.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Dr. Dittes pa srednje šole.

Nekaj let že se ponavljajo tožbe, da srednje šole t. j. gimnazije pa realke ne dosegajo svojega pravega namena, in da po njih gine mladina duhom in telom. Tudi „Slovenec“ je že opisoval to neveselo resnico in našteval vzroke tej žalostni prikazni — se ve da brez vspeha. Tako so jih razkazovali pretekli mesec v državnem zboru, in znamenito je, kar je o sedanjih srednjih šolah spregovoril na pr. glasoviti dr. Dittes.

„Unsere Gymnasien und Realschulen leiden an einer doppelten Krankheit, unten haben sie die Wassersucht, oben die Schwindsucht“ — je rekel v državnem zboru v 219. sednici 14. decembra 1876.

Spodej bolujejo naše srednje šole za vodenico, zgorej pa za sušico. Pa res je! V ljubljansko realko jih je l. 1869 vstopilo 94 in l. 1875 izstopilo po dovršenem VII. ali poslednjem razredu 10; l. 1870 jih je v začetku bilo v I. razredu 93 in l. 1876 na koncu 18. — Tako jih je v gimnazijo vstopilo l. 1869 učencev 109 in izstopilo l. 1876 po VIII. razredu le 23; 1870 bilo jih je v I. razredu 120, in letos jih je v VIII. vseh skupaj le 30 za vse različne stanove. Spodej vodenica, zgorej jetika ali sušica.

Kje je vzrok in kako temu priti v okom? — Vzroki so mnogoteri. Nekteri dolžijo učitelje, posebej mlade začetnike ali novake, češ, ne znajo še prav podučevati in obtežujejo nauke mladini, kar je o dotični priliki popečitelj za nauk in bogočastje sam omenil v državnem zboru; nekteri grajajo knjige, nekteri šolske sobe in klopi, nekteri domače razmere itd. Iz tega vzroka so morebiti v osmem gimnazijskem razredu lani naredili narobe svet, da profesor sedi koj za durmi niže, dijaki pa v treh redeh samo po dva in dva v eni klopi, po sobani više, da zdravi bodo na duši in na telesu?

Sem ter tje so vendar jeli spoznavati, da po tri, štiri ure na isti klopi sedevati ter s tremi, štirimi nauki zapored duha si truditi, to je človeku, vzlasti mlademu, preveč in da vsled tega gine mladina po šolah — tim huje, ker se godi to dan na dan brez zdatnega počitka med tednom. To je poglavitni vzrok, ki se nahaja v preobilici naukov in v premnožici šolskih ur, da potem srednje šole ne donašajo hvalnega sadu. Tudi po ljudskih šolah, vadnicah in učiteljskih izobraževališčih so bili pričeli s podučevanjem ob četrtkih, toda jeli so se povračati spet k prejšnji navadi. Dokler imajo učenci v sredo popoldan izdelovati naloge za naslednji šolski dan, nimajo od nedelje do sobote popoldan nobenega pravega oddihljeja. In to pobira moči dušne in telesne.

„Der studierende Jüngling ist der lebensfrische Ausdruck des Zeitgeistes“ — je rekel l. 1848 glasoviti kranjski rojak Füster.

Kdor opazuje šolsko mladino sedaj po novih postavah in učilih posebno konec gimnazije ali realke, mora pa žalosten vzdihniti: „Der studierende Jüngling ist der lebensmatte Ausdruck des Zeitgeistes!“ Žalostno je to in čutijo čim dalje tem bolj učitelji in učenci, in čas je, da z zedinjenimi močmi duhovski in deželski predstojniki delajo na to, da mlada naša nada ohranja si v telesu zdravem dušo zdravo, ter da si po živem pravo in veselem napredovanji v vedah in umetnijah naklanja srečo na korist državi in cerkvi na blagor.

Resnicki.

Pred odločbo.

Te dni bomo zvedeli konečni resultat carigradske konference. Turčija se mora odločiti, ali hoče mirnim potem odjenjati, ali pa vojno srečo poskusiti. Zastopniki vnanjih držav so se jako zmerne kazali, in čuditi se je, da je Ignatijev popustil okupacijo, ker brez nje si ne moremo misliti, kako bi se Bulgarom obljubljena enakopravnost mogla garantirati. Turčinu nikdar ne pojde v glavo, da bi kristjan z njim imel enake pravice. Če pa Mithad paša ukljub temu neče odjenjati, soditi se mora, da Turčija vojsko hoče. In če bi se prav Turčija v splošno voljo vdala, ne verjamemo v dolg mir, ker Grki bodo gotovo tudi za se zahtevali, kar se bo turškim Slovanom dalo. Nadalje so še Rumunci sedaj na Turke razkačeni, Hercegovinci pa so že itak davno izrekli, da rajši vsi poginejo, kakor da bi se Turku zopet vdali. Črna gora stoji pripravljena, kakor poprej, samo en migljej in sokoli črnogorski udarijo zopet na svojega smrtnega sovražnika. Prav je tedaj imel tisti, ki je rekel, ko se je konferencija zbirala: „Škoda za lepe denarje, kar jih popotovanje stane; saj tako ne bodo nič skuhali“. Taka vprašanja se ne rešujejo pri zeleni mizi; Turki ne bodo z lepa šli iz Evrope, in bodo prej vse svoje moči zbrali, da obdržé, kar imajo; ako jih pa

---

Kralj Dimitar Zvonimir in njegova doba.

I. Banovanje Dimitra Zvonimira.

Po hrvatskem priredil J. St.

O rodu in poreklu Dimitra Zvonimira ne vemo nič natančnega. On se je sicer ponašal, da so njegovi pradedje hrvatsko državo vladali, ali zgodovina nas uči, da ni bil potomec obljubljene porodice Držislavićev. V prestarih poveljih spominja se le še neki Stresi ali Streisata, ki mu je bil ujec. Tega Streisata je on kasneje kot kralj posebno rad imel: vodil ga je vedno seboj, jemal za svedoka, ter mu celo daroval kraljevske zemlje.

Dimitar Zvonimir je bil še mladeneč, ko je največi kralj hrvatski, Krešimir IV. Veliki, hrvatski prestol zasel. Ker je bil pa Zvonimir bržkone plemenitega rodu, prišel je na dvor kralja hrvatskega, ter pri njem zadobil radi svojih posebnih vrlin veliko časti in uglednosti.

Tukaj, pri silnem vladarji in gospodarji svojem, ki je z duhom in podvzetnostjo vse svoje prednike nadkrilil, naučil se je mladi boljar Zvonimir, kako se mora velika zemlja v važnih in nevarnih časih vladati. Premiselni Krešimir je v kratkem spoznal, koliko mu je vreden Dimitar Zvonimir, ter mu je zato namenil velevažno nalogo.

Izmed sedem banovin, v koje je bila razdeljena prostrana kraljevina hrvatska, bila je v tem času banovina slavonska najznamenitejša. Prostirala se je ta banovina izmed Kolpe, Save in Drave, (današnja Hrvatska) ter mejila na severju in zapadu z sovražnima narodoma: z Nemci in Madjari. Že po prirodnim svojim ustrojstvu pripadala je slavonska banovina panonskej nižini; jeli je zato čudno, da so se posebno Madjari že od desetega stoletja trudili, kako bi to banovino s svojo zemljo zedinili? Posebno je prvi ogerski kralj, sv. Štefan, napenjal vse sile, da pridobi na kakoršni način to banovino, da bi se čez njo primaknil k morju jadranskemu. Stare legende pričajo, da je sv. Štefan svojega prvorojenca Mirka v to ime zaročil z neko hrvatsko princesinjo, hčerjo kralja Krešimira III. Le-te osnove kralja Štefana pa so se izjalovile, a grozni nemiri, vsled kojih je cela Ogerska za naslednika mu Petra mnogo trpela, niso dopustili, da se Madjarom izpolnijo njihove vroče želje. Ali okoli polovice enajstega veka, ravno za vladarja hrvatskega kralja Krešimira Velikega, ojači se ogerska država na novo, in vladarji njeni so počeli zopet požudno gledati proti hrvatskemu jugu. Zdaj zapreti celokupnosti hrvatske zemlje in državi velika nevarnost in banovina slavonska postane najvažneja pokrajina hrvatska. Trebalo jej je bana umnega, hrabrega in podvzetnega, ki bi jo imel braniti z veštino in roko svojo proti Madjarom ter tako hrvatskemu narodu čast rešiti.

Težko, da se je Krešimir Veliki dolgo pomišljeval, komu da bode poveril bansko čast v Slavoniji. Saj je imel pri sebi človeka v najboljih letih, hrabrega in umnega, ki je tudi razumel in zapopadel nakane in želje kralja svojega ter poznal sploh poročila Držislavićev. Tako se je zgodilo, da je postal Dimitar Zvonimir ban slavonski.

Dimitar Zvonimir pa je v kratkem pokazal, da je bil v resnici vreden velike časti, s ktero ga je kralj njegov odlikoval. On ni samo obvaroval banovino svojo hrvatskej državi, nego je celo sprijaznil ogerske Arpadovce z dinastijo Držislavićev.

Za ogerskega kralja Bele I. (1063) nastopi ljuta borba v Ogerskej. Sina njegova Gejza in Ladislav sta začela boj za prestol proti bratrancu Salamonu, sinu kralja Andreja I.

puste pri miru, mislili bodo, da se jih vsa Evropa boji, in bodo s kristjani še grje delali, kakor do sedaj. Zato se vzhodno vprašanje ne da drugače rešiti, kakor z mečem. Da je vojska neizogibljiva, trdijo vsi trezni politiki, ki so bili tega že od začetka preverjeni. Čudimo se le, kako potrpežljivo občinstvo imajo dunajski časniki, ki delajo danes solnce, jutri vihar, danes mir, jutri vojsko, in ljudje jim vselej verjamejo, ker seveda le malo kdo vé, kake špekulacije se delajo na podlagi političnih člankov in umetnega vremena z raznimi papirji. Kaj tacega je le na Dunaji mogoče, ker je v Avstriji še dovelj abotnih bralcev, kterim se vse lahko natveze. V Berolinu je občno mnenje veliko bolj trezno in nespremenjeno zoper Turčijo vneto. Tam so že davno pravili, da se rusko-turška vojska ne bo dala odložiti. V malo dneh utegnemo slišati, da so se začele ruske čete proti jugu pomikati, in želimo jim srečno pot, srečen opravek in srečen povratek!

Politični pregled.

V Ljubljani, 12. januarja

Avstrijske dežele.

Državni zbor se 22. t. m. zopet snide. Čaka ga še najtežje delo, namreč ponovljenje pogodbe med Cislo in Translo, ktero dosedaj obravnavate ministerstvi. Naši ministri so cesarju nèki že razodeli svoje nazore, ogerski pa reč še vedno razpravljajo in so 9. t. m. imeli zopet skupno posvetovanje. Če pogodba že vladama prizadeva toliko težav, jih bode državnemu zboru gotovo prizadela še veliko več, in poslanci bodo grudili in grudili, preden bodo strli ta oreh.

Na Českem bodo kmečke občine 9 februarja, mesta in trgi pa 15. februarja volili 33 poslancev v državni zbor dunajski. V malo letih morali so Čehi že okoli 25krat voliti, pa so vselej volili v enem in istem smislu, in ni dvoma, da bodo tudi sedaj sijajno dostali preskušnjo in v potrpežljivosti stanovitni ostali. Vradni „Prager Abendblatt“ je nedavno objavil ličen članek o avstrijsko-državni ideji, v kterem med drugim trdi, da pri vsem sočutju za turške Slovane slovanski narodi čutijo živo potrebo trdno okleniti se svoje velike avstrijske domovine, ki je v sredi viharja, ki žuga vsled sorodnih in narodnih prepirov na vzhodu nastati, najtrdnejša skala, nad ktero se morajo razbiti vsi nakani proti vnanjemu in notranjemu redu. To je vse prav res, a vendar bi bilo dobro, piše se iz Prage „Germanii“, da bi se ta kot skala stanovitna zvestoba slovanskih narodov zlasti Čehov prehudo ne skušala.

Dalmatinski deželni glavar postal je grof Vojnović, dosedanji župan v Novem (Castelnuovo), namestnik njegov pa zadrski podžupan Trigari, oba iz sredne stranke Lasserjeve, kakor piše „Vaterland.“ Vojnović bil je tudi med tistimi državnimi poslanci dalmatinskimi, ki so svoje dni pripomogli, da se je v državnem zboru sklenila posilna volilna postava, kteri so kmalo nasledovale sedanje neposredne volitve.

Vstavoverni listi z nekako zadovoljnostjo poročajo, da je vstavoveren Slovan in ga prištevajo k svojim ljudem. Treba je tedaj počakati, kako da bode narodna večina zbora dalmatinskega sprejela to imenovanje. „Politik“ sodi, da ž njo ne bode prav zelo zadovoljna.

Vnanje države.

Papež so nedavno med sprehodom svojim spremljevalcem razodeli, da so od italijanskega kralja prejeli pismo, v kterem jim ponuja spravo, ter so smehljaje pristavili: „Ti ljudje so nerazumljivo priprosti. Vzeli so cerkvi, kar je imela, zdaj pa pridejo in njenemu glavarju ponujajo prijateljsko spravo“. Sicer bi bila pa za Emanuela sprava s cerkvijo ravno sedaj jako potrebna. 15. t. m. se namreč zopet snide zbornica, ki bode pa ministerstvu jako presedala. Predsednik njeni, Crispi, in okoli 300 poslancev napenjajo vse žile, da bi sedanje ministre odstranili. Če pa Crispi pride na krmilo, pričela bi se doba „constituente“, ki pa dvoru ne bi ravno vgajala. Če bi zbornico razpustili, prišli bi z dežja pod kap, če se prej ne porazume z najvišjim glavarjem cerkvenim in ne pridobe katoličanov, ki se dosedaj političnega življenja niso vdeleževali. Sv. oče pogostoma govore tudi o bivši cesarici francoski in njenem sinu, pa ne ravno v dobrem smislu. Ko je prišla govorica na to, da ju niso sami obhajali, rekli so Pij IX.: Za take ljudi to nima veliko pomena; oni to žele zarad sveta. Ali ni tudi uni (Napoleon III.) hodil k sv. obhajilu v cerkev st. Anne dorée. Cesar Napoleon III. je namreč v omenjeni cerkvi večkrat prejel sv. obhajilo. — Za papeževega nuncija v Madridu je odločen nadškof Cattani, Vannutelli je pa postal pravi namestnik kardinala državnega tajnika.

Carigrajska konferencija je imela včeraj svojo nalogo rešiti, če je ni zopet odložila. Prej je turška vlada s svojim obotavljanjem trpinčila Evropo, piše „N. Allg. Ztg.“, zdaj se v tej zadevi ž njo skuša konferencija. Na vsako vstavljevanje Turkov odgovarja z novo odjenljivostjo, in če pojde še en teden tako naprej' se utegne zgoditi, da bode konferecija slovesno potrdila turško vstavo dasi jo je „Jour. de St. Petersb.“ imenoval slabo burko. Dosedanje ravnanje ni ravno pripravno Turkom vtisniti posebnega spoštovanja do Evrope, sedaj na Bosporu zbrane. — Da Turki potolažijo Bulgare, hočejo še te dni imenovati kristijanske guvernerje in sodnike.

Rumunska se je nedavno pritožila, da jo Turčija v svojej vstavi prišteva k deželam turškim in da njene prebivalce imenuje Otomane. Vlada jo hoče pa s tem potolažiti, da bode vradno pojasnila, kako se imajo dotične besede tolmačiti, in da samostalnosti rumunske nikakor ne kratijo.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 10. januarija. (Naše gledališče in kritika; dopis iz dramatičnih krogov.) Nedavno je „Narod“ s svojo brezobzirno kritiko vse dramatične kroge v veliko nevoljo spravil, in padali so izreki, kakor „plačan je ta kritik od nemškutarjev, vničiti hoče gledališče“ itd. Dovolite mi, gospod vrednik, da o tej stvari nekaj besedi spregovorim. Nihče ne taji potrebe in koristi pravične kritike, kritika je za umetnost, kar so viharji za naravo, za človeško življenje, oni krepčajo in čistijo. Pa vsak tudi ve, da je za mlado, rahlo cvetlico mrzli sever škodljiv, in da po hudi, mrzli burji mlado cvetje pozebe. Naša dramatika je še rahla cvetlica, njene moči so še v mnogem oziru slabe, in spuščati na njo nevihto najostreje kritike, pravilo bi se, vničiti jo. Igralci zgubijo veselje do igranja, ako se tako neusmiljeno raztrgajo,

---

Boj je potrajal do velikenoči l. 1065. Slavonski ban Zvonimir je porabil to vgodno priliko na korist svojo in banovine svoje. On se je vmešal v borbo ter pomagal bratoma Gejzi in Ladislavu proti Salamonu. Ko se je ta borba izvršila, je Salomon ostal kralj ogerski, pomirila sta se brata Gejza in Ladislav z bratrancem svojim. Ne dolgo po tem je bil Salamon kronan v Pečuhu. Pri tej priložnosti se je pridružil brž kone tudi Zvonimir ogerskim Arpadovičem. Kaj pa je tukaj slavonski ban ž njimi razpravljal in se razgovarjal, tega nam zgodovina ne bileži; — ali kasneji dogodki kažejo nam znamenitost tega shoda. Dogovori med Arpadovci in Zvonimirom so se dovršili s tim, da je zadnji dobil ogersko princesinjo Heleno, sestro kraljevičev Gejze in Ladislava, — za soprogo.

Kako se je vendar godilo Krešimiru Velikemu, ko je zvedel, da je njegov podanik, ban Zvonimir postal svak ogerskih Arpadovcev! Videl je v duhu zavarovano in mirno krajino hrvatsko na severju, — morda se je tudi nadejal, da bode Dimitar Zvonimir kedaj dobil ogerski prestol? Ali z druge strani ga ni li neki tajni strah popadal, ko je v svojej državi gledal močnega boljara, ojačenega s ptujo pomočjo; ga ni li neugodna slutnja morila, da bodo morda enkrat ogerski Arpadovci, sklicevaje se na rodbinstvo z Zvonimirom vplivali na osodo naroda in države hrvatske?

Strah kralja Krešimira imel se je izpolniti. Dimitar Zvonimir je postal po rodbinstvu svojem jako imeniten in mogočen v narodu hrvatskem, in Krešimir je bil v kratkem prisiljen, da silnega bana pokliče k sebi na dvor.

Kralj Krešimir ni imel možkega potomca. Zato ga je jako žalostilo, ko je pomišljal, komu da zapusti veliko kraljevino. Imel je sicer hčerko Nedo, omoženo za župana Slavića, ali ta boljar se mu je videl brzkone nesposoben za vlado. Vsled tega odloči, da si postavi za naslednika sinovca Štefana. In zares — okoli l. 1066 imenoval je on Štefana vojvodom ter ga odredil za svojega naslednika na hrvatskem prestolu. On je mislil, da je tako zagotovil mir zemlji hrvatskej za bodoče čase; — ali jako se je prevaril. Nadmodril ga je Dimitar Zvonimir.

V prvih letih Krešimirovega vladanja je bil hrvatski ban in prvi mu doglavnik neki Gojko (1059—1069). Koncem l. 1069 pa je le ta umrl in hrvatska banovina je potrebovala novega bana. Našlo se je pri tej priložnosti mnogo velemož, koji so se potegovali: najsilneji je bil Dimitar Zvonimir. Upajoč na pomoč prekodravskih rodjakov svojih pripravil je kralja Krešimira, da ga je hrvatskim banom imenoval. Zvonimir je prišel na kraljevi dvor ter je ostal hrvatski ban do smrti Krešimira (1070—1073). Stoječ vedno pri gospodarju in kralju svojem, znal si je on pridobiti veliko moč. Nobeden ban do njega ni užival toliko imenitnosti in vlasti: on je postal tako rekoč sovladar kralja Krešimira. V poveljih od teh let spominja se Zvonomir vedno zraven cara grškega in kralja hrvatskega, kar poprej ni nobeden ban činil.

Vse ima podobo, ter je verjetno, da je Zvonimir tudi samega vojvoda Štefana od nasledstva odstranil. Vojvoda Štefan se nikdar več ne spominja, odkar je Zvonimir postal hrvatski ban. Morda bi se bil celo sam kralj Krešimir pred silnim banom svojim umakniti moral, da ga smrt ne reši vseh skrbi in — sramotnega ponižanja.

(Dalje sledi.)

čeravno so se, kolikor mogoče potrudili. Saj nismo na Dunaji, ali v Parizu, da bi se moralo vse pod klop vreči, kar ni „izvrstno“. Čudno je tudi slišati „Narodovega“ kritika, ko od sinekur govori, dočim je komaj par najboljših igralcev pošteno plačanih, drugi pa delajo za malo ali nikako odškodnino.

Gospodu voditelju se velika krivica dela, če se precej za vsako pomanjkljivost odgovornega dela. Kdor se hoče potruditi k vajam, se lahko prepriča, koliko truda ga stane, uriti in vaditi mlade, nevežbane moči.

Kritizirati je lahko, sam kaj storiti, je nekaj težje, lože je kočijažu pri srcu, ki na vozu sedi in bič vihti, kakor pa konju, ki mora vleči in teči; slab pa tisti kočijaž, ki konje tepe, kedar tako že vse storijo, kar morejo, in slab kritik, ki se huduje, ker čez noč ne more narediti iz vajencev umetnikov, ki več zahteva, ko je dati mogoče, in tepe še tam, kjer je itak že dobra volja. Tudi kritika mora svoje mere imeti; ali pa naj gospodje kritiki sami na oder stopijo, in naj poskusijo, kako se igra z diletanti.

Take kritike tudi ljudi iz gledišča plašijo; nemškutarji že tako povsod govoré, da slovenski igralci nič ne znajo, potem jim to potrdijo še narodni listi (kar „Tagblatt“ veselej z veseljem ponatisne), in marsikdo si misli „če res tako pacajo, bom pa rajši k nemškim predstavam hodil.“

Jaz ne pišem zoper „Narod“, ne zoper: kritiko sploh, ampak zoper tako kritiko, ki preveč zahteva, preojstro obsojuje, igralcem in slušateljem veselje jemlje, nasprotnikom ga pa daje, ter tako na vse strani škoduje. Če kedaj dočakamo tesneje združenje Slovencev, kateri bodo potem gledališču lahko večjo podporo dajali, potem se bo tudi lahko več zahtevalo. Bog daj!

Iz Kranja, 8. januarja. V okrajni šolski svet kranjski, ki je bil letos na novo sostavljen, so zvoljeni čast. g. dekan, trgovec gosp. Pirc in župan gosp. Šavnik Važni delokrog okr. šol. svetov pač potrebuje značajnih in neodvisnih mož, in le taki zabranijo dostikrat birokratiške samovoljnosti, ki se tudi že v šols. svetih godé.

Volitev za dva zastopnika učiteljstva je bila še le 21. decembra; ta bi se pak bila že lahko pri vradni konferenciji vršila, kakor se je tudi v nekterih drugih šolskih okrajih zgodilo. Le tukaj imajo zmirom kaj posebnega; zakaj se je neki čakalo? Gosp. Miha Kuster to dobro ve, vendar njegov račun ga je malo golufal.

Pri volitvi, ki se je pričela po 10. uri, se je glasovalo ustmeno, čeravno se je zahtevalo, da naj se glasuje z listki (V radoljškem okraji so pri ravno taki volitvi sicer z listki glasovali, vendar so morali zapisati svoje ime).

Tak pritisek na učitelje gotovo ni na korist dobri stvari.

Dobili so potem učitelj Knific 11, učitelj Sadar 10, učitelj Pezdič 10 in učitelj Cirman 9 glasov.

Ker sta, kakor se razvidi, učitelj Pezdič in Sadar enako glasov imela, se je srečkalo; Pezdič je neugodno izvlekel in zastopnik učiteljev je tedaj zopet Sadar, tisti loški učitelj, ki je Vašim bralcem že dobro znan. Res obžalovati je, da je še nekaj tacih učiteljev, ki gredo na limance sladkobesednim možiceljem in jim svoj glas dajo. Bog daj, da bi take učitelje vsaj s 40. letom srečala pamet.

Iz Lašič, 9. jan. (Nesreča. Tatinstva.) Dne 8. t. m. je kolo pod žago v Podlogu mlinarja Marka Skulja tako nesrečno prijelo, da je bil na mah ves strt in mrtev.

Tropa tatov in tolovajev nadleguje že nekaj časa našo nekdaj v ti zadevi čisto mirno okolico. Božične dni so lopovi eni večer ulomastili v tri hiše robske duhovnije; par dni potem pa napadli med Robom in Turjakom človeka o nočnem mraku, ga ranili in mu ves denar pobrali. Žandarji čvrsto zasledujejo; dozdaj se ni še posrečilo zasačiti druhali. — I noja, — tacih obrtnikov bo čedalje več; hlačmanov, ki se ženijo na „korajžo“, je zmeraj več, družina se množi, jesti je treba, od kod vzeti? Kjer je.

Iz Trsta, 9. januarija. (Demonštracije.) Danes imam poročati le o demonštracijah, pa hočem storiti to le na kratko, da čestitih bralcev „Slovenčevih“ preveč ne vtrudim ali dolgočasim. Vvrstiti hočem demonštracije po kronologiškem redu. Prvič: demonstrirali so naši mestni očetje s tem, da naših slovenskih svetovalcev in vodje konservativne stranke niso volili v noben odsek. Celo progresovskemu listu „Cittadino“ ni to všeč, ker je med konservativnimi svetovalci dokaj zmožnih mož, ki bi lahko delali v odsekih. O g. Nabergoju pa se še ne zna, je-li mesten svetovalec ali ne, ker so modri mestni očetje pustili reč in suspenso, to je, volitve Nabergojeve niso ne potrdili ne ovrgli. Sicer se on vdeležuje sej kakor drugi in je tudi storil navadno obljubo.

Drugič: Demonštrirali so Tržačani zoper madjarske turkofilske študente na sv. treh kraljev dan, ko so ti šli na ladijo, da ponesejo v Carigrad častno sabljo Abdul-Kerimu. Madjarski Turki so prejšnji večer poskušali v Tržaških haremih, kako se jim bo obnašati v Carigradu, ali vže pri teh poskušnjah so zapazili, da v Trstu piše njim nasprotni veter. Zato si niso upali iti skupaj na ladijo, temveč so se posamezno in brez kterega bodi zunanjega znamenja nanjo spravljali; še svojo narodno obleko so skrbno skrivali. Vkljub temu se je bilo zbralo na ključu na stotine in tisoče ljudi, ne kakih fakinov, temveč iz dobrih družin, izobraženi ljudje. Demonštracija je bila huda, žvižganje, vpitje od vseh strani, mačja godba iz drugih ladij. Petindvajseteri junaki na ladiji so se skrili, le dva sta si upala prikazati se na odru in se porogljivo zahvaljevati za mačjo godbo. Da ne bi bila tega storila! Kajti zdajci so začele leteti bombe na ladijo, ne sicer svinčene krogle, ali kosi gnjilih limon, pomoranč itd. Kapitan je brž ukazal, naj se odstrani most s ključa do ladije, in prav je storil, ker drugače bi se bilo utegnilo pripetiti še kaj hujšega. Naj si madjarski Turki to zapomnijo.

Tretjič: Demonštrirali so Ščedenci v XIII. občnem zboru „Edinosti“, ki je bil 7. t. m. v mestnej čitalnici, kjer jih je kakih osem izstopilo iz društva, ker so jim časopisi očitali odpadništvo. Klin s klinom, mislijo si Ščedenci, in hočejo odpad z odpadom opravičiti. Hočejo dokazati, da niso volili narodnega nasprotnika s tem, da izstopijo iz narodnega društva! Kdo jih je naučil to logiko? Morebiti so jih tako naučili tisti, ki so jim odsvetovali vložiti protest? Bog jim daj pamet! Občni zbor, je prestopivši na dnevni red, volil nov odbor in sklenil, da se vloži prošnja, naj bi vlada nasvetovala v prihodnjem deželnem zboru za okolico 14 poslancev in naj bi se magistratu odvzela policija v zgornji okolici. Zbor je bil dobro obiskovan. V edinosti je moč!

Iz bele Krajine, 9. jan. Narodno društveno življenje se pri nas prav veselo razvija, posebno v Metliki in v Črnomlji. Med temi, ko se od drugod čujejo glasovi o propadanji čitalnic in bralnih društev, črnomaljska čitalnica vrlo napreduje; to je pokazal zadnji občni zbor. V odbor so bili izvoljeni gospodje, ki so nam porok, da čitalnica ni v slabih rokah, da bomo imeli od nje letos še veliko veselja, zlasti ker imamo tu mešani zbor, kakor malokje drugje. Kar se tiče denarnega stana, je tudi veselo, kajti računski sklep o lanskem letu kaže ostanek 70 gld. v blagajnici. Od take vesele prikazni podprti upamo, da tudi o prihodnjih volitvah za deželni zbor nemčurji pri nas ne bodo želi, posebno ker je glavni nemčurki agitator P, zadnji čas prišel močno ob veljavo. — O novem šolskem nadzorniku gosp. Jeršinovicu Vam utegnem o priliki poslati neko jako mikavno črtico, da jo porabite, kakor se Vam bo zdelo, ako bo mož trmoglaven.

Iz Reke, 2. januarja. (Požar.) —

Zdaj, ko je v modi pri nas, da pôje se v grškem merilu,
Réški Vam korespondent pisati v njem li ne sme? —
Léto smo staro dostojno, slovésno, spremil do groba;
Ves pozabimo mu slab, dober hranimo spomin!
Novorojêno smo detce jedva prisrčno sprejeli,
Kar nam z grozečo rokó, trudnim se javl takoj.
Prvega dneva bilò ob uri je sedmej z večera,
Ko razněse se glas, sílen da žuga požar.
Groza, strah in trepet prešine mlado in staro,
Gledat strašni prizor, brzih korakov hití.
Z dímom gostim se diže plamen v žarnih valovih
Kvišku sezajoč v tamno, oblačno nebó.
Straže požarne se krik pobudí, vozov ropotanje
Tužno od daleč doní — grozno odjekuje noč.
Tù je izdatna pomoč! Pripravne so roke obilne;
Marna se radnja začnè, skoro pokaže se vspeh!
Ur ni dvoje preteklo, odkar se je ogenj porodil,
Iskre poslednje je žar v hladni vže vodi umrl. —
Tam za „Hotel della Vill-om“ požar je ljuti razsajal
Njêmu poln senà hlev je zapadel ves v plén. —

Reški.

Domače novice.

V Ljubljani, 12. januarija.

(*Odbor družbe kmetijske*) je 7. dne t. m. imel pod predsedstvom gosp. barona Wurzbacha sejo, v kteri so se razpravljali nekteri nerešeni sklepi poslednjega občnega zbora podružnice Novomeške in Vipavske; posebno živahna je bila pa razprava o gozdnih in pašnih razmerah okraja Radoljškega; konečni sklep je bil, naj odbor skuša, na obojestransko pravico oprto porazumljenje in spravo doseči med Kr. obrtnijskim društvom in pa opravičenimi posestniki onega kraja, in v ta namen naj se zaslišijo možje obojne stranke. — Gosp. K. Šavnik, župan in lekar v Kranji, je bil za uda izvoljen. — Amerikanske jeklene motike so bile ogledane in za dobro vrtnarsko orodje priznane.

(*Vabilo k dvanajstemu občnemu zboru „Matice slovenske“*) 24. januarija ob 4. uri popoludne v čitalnični dvorani v Ljubljani. Vrsta razgovorov: 1. Prvosednikov ogovor. 2. Tajnikovo poročilo o odborovem delovanji od

1. januarija do konca decembra 1876. l. 4. Proračun od 1. januarija do konca decembra 1877. l. 5. Volitev treh udov, da pregledajo, presodijo in potrdijo odborov račun o novčnem gospodarstvu vsled §. 9. Matičinih pravil. 6. Razgovor o predlogu gospoda Božidara Raiča zarad izdavanja znanstvenega časopisa. 7. Razločilo o razpošiljanji knjig. 8. Nasvetje posamesnih udov. 9. Volitev novih odbornikov. „Novice" priporočajo z ozirom na razne potrebe in posle, ki jih ima Matica, in kteri res niso le znanstveni, ampak tudi denarstveni, gospodarstveni, in važni tako, da brez njih bi učenost še na dan ne mogla, ter na dostojnost in na domoljubno delavnost posameznih odbornikov, naj se v odbor volijo soglasno vsi dosedanji, le na mesto poslednjega voli naj se *nov, in ti gospodje so: Dr. Jos. Poklukar;* Fr. Souvan; dr. J. Sterbenec; J. Tomšič; M. Herman; Fr. Kosar; K. Šavnik; dr. J. Tonkli, pa Fr. Šuklje. Želeti je, naj bi se družniki marljivo vdeleževali volitve. Volitvene listke podpišejo lahko tudi mnogi skupaj, toda po imenu vsak ud posebej; in ker čas prehaja, naj se prej ko mogoče do 24. gotovo pošljejo tajništvu, da ne bode prepozno. Občni zbor se je nastavil na sredo, ker iz srednjih šol odborniki imajo po novih postavah šolo v četrtek, in ob 4. popoldne, ker iz ljudskih in iz vadnice prej ne morejo dospeti, kteri imajo pa šolo ob sredah, prosto ob četrtkih. Tudi podporno duhovsko društvo ima tisti dan, toda dopoldne, svoj občni zbor.

(*Deželni predsednik vitez Widmann*) se je 10. t. m. po službenih opravkih podal na Dunaj.

(*Več ponarejenih bankovcev*) po 10 gld. izročilo se je tukajšnji deželni sodniji. „Slov. Gospodar" poroča, da je tudi v Cogoncih v slov. Goricah 17letni hlapec Jož. M. skušal ponarejati goldinarske bankovce, pa je bil zasačen in se je sodniji izročil.

(*„Turški list"*.) Neki vsem dobro znani domači živali najbolje de, kadar se valja po blatu, in „Tagblatt" se najbolje počuti, kadar zamore ogrditi kakega duhovnika. Nedavno je svojim vernim bralcem pripovedoval o jako zanimivi pravdi, ki po neki ženski žuga dedom ranjkega kardinala Antonellija. Laž je bila tako debela, da jo je vsak človek lahko prijel, če je pa kdo „Tagblattu" vendar le verjel, se mora sedaj iz „Tagblatta" samega prepričati, da je bilo omenjeno poročilo hudobno obrekovanje. V št. 6 turški list namreč piše, da iz omenjene pravde ne bo nič. Zakaj pa ne? Zato ne, ker je vse, kar se je ranjkemu očitalo, izmišljeno in zlagano, kar bi moral tudi „Tagblatt", če bi bil pošten, *svojim bralcem povedati. Toda „turški list"* tega ne ume; po stari prislovici: Calmuniare audacter" — le drzno obrekuj, zmiraj se nekaj prime — reč zvija tako, da bi jo njegovi kratkovidni bralci vendar le verjeli. „Iz pravde, pravi, ne bo nič, ker so jo boje sami papež ustavili (scheint durch persönliche Vermittelung des Papstes beschworen worden zu sein), ki so Antonellijeve brate menda pregovorili (vermocht haben soll), da naj se z lepo poravnajo! Semtertje se nahajajo norci — Valvazor v prvem nedavno izdanem snopiču pripoveduje o nekem takem človeku, — ki si v svoji zmešani pameti domišljujejo, da so Bog oče, Kristus, papež, kak cesar ali kralj itd.; zakaj bi se ne našla prismojena oseba, ki bi Tagblattovcem, liberalcem, radikalcem in drugim zanikarnežem v radost in veselje trdila, kaj tacega, kar ve, da radi slišijo? Ti ljudje so tudi zmožni enako obrekovanje z denarom si kupiti, kar se je že velikrat zgodilo. Čudimo se, da se naročniki studom ne obrnejo od turškega lista, ali je morda njihov okus res že tako pokvarjen, da jim vgaja le obrekovanje?

Kar pa Antonelli-a samega tiče, nam je za njegovo neomadežano poštenost med drugim zadostno poroštvo tudi zaupanje, ki ga je vselej užival pri Piju IX., pa ta okolišina, da je vsak teden opravil svojo spoved pri enem naj pobožniših duhovnov v Rimu.

(*„Turški list"*) imenuje demonstracijo Tržačanov *zoper madjarske turčine* „Bubenstreich". Ta ljubljanski trotelj menda ne vé, da so se one demonstracije vdeležili spoštovani in veljavni ljudje vseh narodnosti v Trstu in da je veljala barbarstvo. „Bubenstreich" tedaj ne more imenovati se tako ravnanje, že zato ne, ker ni prihajalo od — nemčurjev. Sapienti sat!

Razne reči.

— V krajni šolski svet na Vrhniki so bili izvoljeni: J. A. Jelovšek za predsednika, P. Lenasi in Miha Tomšič za svetovalca, Krištof in Tršar pa za namestnika. Vsi ti gospodje so vrli narodnjaki in izvedeni in skušeni možje.

— V krajni šolski svet v Šmartnu pri Kamniku so bili izvoljeni: Jože Smolnikar iz Lok za prvomestnika, Fr. Zoré, učitelj za namestnika, Fr. Podbreger in Janez Mali pa za svetovalca.

— S sekiro ubil je na sv. Štefana dan pastrk očma v Verbovici pri Štrigevi blizu Ljutomera.

— „Književnost". Občna zgodovina narodnih in meščanskih šol imenuje se knjižica, ktero je po nemškem izvirniku prof. dr. Netoliczke poslovenil marljivi ljutomerski učitelj Ivan Lapajne in ki je ravnokar v Pajkovi tiskarni v Mariboru v založbi učiteljskega društva za slovenski Štajer prišla na svitlo. Knjiga obsega 88 strani ter v jako umevnem jeziku obravnava vse važnejše dogodke občne zgodovine. G. Lapajne je z njo zopet pomnožil število slovenskih šolskih knjig in nasprotnikom slovenskih šol kmalo ne bode več mogoče izgovarjati se, da „Slovenci" nimamo potrebnih učnih pripomočkov. Vsem slovenskim rodoljubom priporočamo knjižico, ktera se za 25 kr. dobi pri vsakem knjigotržcu.

Eksekutivne dražbe.

15. jan. 3. Andr. Šušteršič-evo iz Struklove vasi (490 gld.) v Ložu. 3. Jak. Lepičnik-ovo iz Černe (230 gld.) v Kamniku. 2. Mih. Otoničar-jevo iz Cirknice (1340 gld.) 2. Mezeve iz Broda (2130 gld.) 2. Ant. Rožanc-evo iz Cirknice (2690 gld.) 2. Ant. Kovač-evo iz Grahova (1505 gld.) 2. Lovr. Lekan-ovo iz Rovt (3218 gld.) 2. Fr. Švegelj evo z Jezera (1344 gld.) 2. Fr. Kovšč-evo iz Dolenje vasi (1167 gld.) 2. Bal. Juvančič-evo iz Mavnic 1207 gld.) vsi v Logatcu. 2. Jan. Simončič-evo iz Gabrovke (1500 gld.,) v Litiji. 3. Jos. Pestekl-ovo iz Kurje vasi (1551 gld.,) v Ljubljani. 2. Jan. Zalokar-jevo iz Bele Cerkve (3435 gld.,) v Rudolfovem. 2 Jan. Pavlišič-evo iz Brezij (300 gld.,) v Černomlji. 2. Jan. Dežmanovo iz Zagorie (170 gld.) v Radolici. — Kr. Stemberger-jeve iz Branice, v Vipavi.

17. jan. 3. Fr. Kobi jevo z Brega (2670 gld.,) na Vrhniki. 3. Mart. Zdravj-evo iz Kremenice (*2805 gld. 40 kr.,*) v *Ljubljani. 3. Neže* Štruklj-eve roj. Točen iz Prudofa (819 gld.,) v Ljubljani. 3. Jurij Božič-evo iz Gaberja (350 gld.) 3. Groga Bedeck-ovo iz Gaberja (210 gld.) 3. Jos. Pirc-evo iz Gorenjega Mokronova (340 gld.,) vse v Rudolfovem. 3. Tom. Grum-ovih dedičev (1048 gld.,) v Ljubljani. 3. Ane Levičar-jeve iz Goleka (570 gld.,) na Kerškem. 3. And. Dermastije iz Ježice (3478 gld.,) v Ljubljani. 3. Jak. Klepc-evo iz Cerkviš (1935 gld., v Metliki. 3. Jan. Miklavčič-evo iz Rogatca (912 gld., v Ljubljani. 2. Jan. Fr. Rozman-ovo iz Kokrice (1363 gld.,) v Kranji. 2. Ivo Kastelc-evo iz Kermačine (3955 gld.,) v Metliki. 1. Jan. Trost-ovo iz Poddrage (3705 gld.,) v Vipavi. 1. Jak. Klemenčič-evo iz Sela (280 gld.,) v Metliki. 1. Jur. Horvatovo iz Široka (2012 gld.,) v Metliki.

Štajarske: v tretje 15. jan. Anton Rožič 2530 gld. Juri Dover 675 gld. v Črešnovcih; 16. jan. Jož. Javornik 3380 gld. v Konjicah, M. Golenac 1065 gld. v Staremslemenu; 17. Jan. Ant. Lampreht 1634 v Langeku; 18. jan. Juri Modrič v Ljubečnem; 20. jan. Alojz. Bračič 775 gld. pri sv. Lenartu.

Prečast. duhovščini.

V **R. Milic-evi** tiskarni v Ljubljani dobivajo se blanketi:

Zapisnik pri izpraševanji ženinov in nevest pred oklici, slovensk in nemški.

Pri naročilu naj blagovoljno določi, ali kdo želi (2—1)

slovenskih ali **nemških.**

Telegrafične denarne cene 12. januarija.

Papirna renta 61,85 — Srebrna renta 67.65 — Zlata renta 74 20. — 1860letno državno posojilo 112.75 Bankine akcije 813 — Kreditne akcije 141.10 — London 125.50 — Srebro 114 80 — Ces. kr. cekini 5 98 20-frankov 10 01½.

Žitne cene preteklega tedna.

(Za tiste, kterim nova mera in vaga še ni gladka, pristavili smo, koliko bi reči veljale po stari meri. 1 hektoliter znaša $3^{26}/_{100}$ mernikov.

Reči		V Ljubljani		V Novem-mestu		V Kranji		V Mariboru		V Ptuju		V Ormužu		V Trstu		V Celovcu		V Zagrebu	
		gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.
Pšenice	(hektoliter	10	10	10	20	—	—	8	80	9	30	7	32	—	—	9	88	10	80
	(mernik	3	10	3	13	—	—	2	70	2	85	2	25	—	—	3	3	3	37
Reži . .	(hektoliter	6	50	6	60	—	—	6	—	7	—	6	17	—	—	7	80	8	—
	(mernik	2	—	2	3	—	—	1	87	2	15	1	89	—	—	2	42	2	45
Ječmena	(hektoliter	4	80	5	—	—	—	5	60	5	—	5	70	—	—	5	16	6	—
	(mernik	1	48	1	54	—	—	1	57	1	54	1	80	—	—	1	58	1	84
Ajde . .	(hektoliter	6	—	5	10	—	—	5	—	5	—	4	88	—	—	4	94	—	—
	(mernik	1	84	1	57	—	—	1	54	1	54	1	50	—	—	1	52	—	—
Prosa .	(hektoliter	5	30	5	70	—	—	5	10	5	10	7	80	—	—	4	46	—	—
	(mernik	1	63	1	72	—	—	1	57	1	57	2	42	—	—	1	37	—	—
Turšice	(hektoliter	6	30	6	50	—	—	5	30	5	20	4	80	—	—	4	92	6	80
	(mernik	1	93	2	—	—	—	1	63	1	59	1	48	—	—	1	51	2	8
Ovsa .	(hektoliter	4	10	3	50	—	—	3	50	3	20	2	92	—	—	3	36	3	—
	(mernik	1	23	1	7	—	—	1	7	—	98	—	90	—	—	1	3	—	92

Izdajatelj in odgovorni vrednik: Ferd. Pevec.

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.